

Розділ 5

ОСНОВНІ ВИКЛИКИ ДЛЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПРОЯВУ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ

Валерік ОГАНЕСЯН

канд. екон. наук, старший викладач кафедри фінансів,
банківської справи, обліку та оподаткування,
Кам'янець-Подільський Податковий інститут,
м. Кам'янець-Подільський

БАНКІВСЬКА СИСТЕМА УКРАЇНИ В УМОВАХ КРИЗИ

На сьогоднішній день стратегія більшості українських банків спрямована на стабілізацію і ефективному розвитку банківської системи, що є необхідною умовою економічного та фінансового зростання країни.

Банківська система є елементом фінансової системи країни. Через банківську систему діє механізм розподілу фінансових ресурсів та грошових коштів, відбувається їх мобілізація та залучення в економічний обіг. Політична та військова нестабільність, значна інфляція та загальна економічна дестабілізація негативно вплинули на банківський сектор та показники діяльності банків, що працюють на території України. Стійкість та стабільність банківського сектору країни є однією з найголовніших передумов досягнення сталого розвитку національної економіки, натомість недостатній їхній рівень може призвести до кризових явищ усередині країни [1].

В умовах фінансової кризи банківська система України не мобілізувала і не реалізувала усі властиві їй стимулюючі можливості. Нерозв'язаними залишаються проблеми підвищення рівня капіталізації банків, управління ліквідністю, ефективності функціонування банківської системи, удосконалення державної стратегії розвитку банківської системи, яка б сприяла її надійній та ефективній діяльності.

Сучасну банківську систему необхідно розглядати як велику динамічну цілеспрямовану відкриту систему, яка характеризується наявністю значної кількості елементів, що виконують різні функції і мають багаторівневу ієрархічну структуру; динамічністю поведінки елементів, підсистем і системи в цілому; наявністю складних взаємозв'язків, включаючи зворотні; нерегулярністю впливу зовнішнього середовища та стохастичністю в поведінці системи, наявністю визначеної процедури

прийняття рішень. Банківська система постійно розвивається, навіть якщо даний процес переривається тимчасовими спадами і регресом, що в першу чергу пов'язано із відповідними змінами в економічній системі. Рівень розвитку банківської системи безпосередньо залежить від рівня економічних відносин у країні.

Ефективне функціонування банківської системи – необхідна умова розвитку ринкових відносин в Україні, що об'єктивно визначає головну роль центрального банку стосовно регулювання банківської діяльності. Національний банк України докладає зусиль для реалізації основної стратегічної мети, визначеної для нього законодавством, – забезпечення стабільності національної валюти шляхом проведення цілеспрямованої монетарної політики, зорієнтованої на макроекономічну стабілізацію та зниження темпів інфляції [2, с. 4-5].

Негативно вплинула на банківську систему політична та військова нестабільність 2014 року: стався значний відтік клієнтських коштів, якість клієнтського портфелю впала. Ліквідність та платоспроможність системи перебувають під тиском. Кількість неплатоспроможних банків істотно зросла в час, коли криза платіжного балансу трансформувалась у банківську та боргову кризу. В умовах російсько-української війни на банківський сектор впливає депресія економічної активності і погіршення стану державних фінансів; як результат – напруга на грошово-кредитному ринку, зниження довіри до банківської системи та національної валюти. Фактори кризи: значне падіння ВВП – 7,5% у 2014 році, девальвація гривні – 100%, споживча інфляція – 24,9%, втрата третини депозитів у банках. У результаті міжнародні резерви країни знизились до найнижчого за 11 років рівня – 7,533 млрд доларів.

У 2019 році банківська система України почала поступово оживати від посткризової стагнації. Система потроху повертає втрачений ресурс, у першу чергу за рахунок депозитів у гривні. Так, за 2019 рік приріст депозитів корпоративного сектору зріс на 22,8% (або 93,2 млрд. грн.), до 501,5 млрд. грн. Депозити корпоративного сектору зросли як у національній валюті (на 18,6%, або 50,5 млрд. грн.), так і в іноземній (на 31,3%, або 42,7 млрд. грн.) [3].

Незважаючи на потік негативної інформації щодо COVID-19, зміни керівництва НБУ, девальвацію обмінного курсу з початку 2020 року майже на 18% та падіння доходів у реальному секторі економіки, основні ринки банківських послуг знаходяться у відносно стабільному стані. Залишки коштів з початку року збільшилися як у фізичних, так і у юридичних осіб [4].

Отже, банківська система потребує:

– вдосконалення та розробки функціональних програм і заходів для її зміцнення;

- усунення негативних проявів кризи;
- стабілізації невисокого рівня капіталізації банків;
- зниження банківської ліквідності тощо.

Реалізація запропонованих заходів дозволить зменшити вплив негативних факторів та створить сприятливі умови для ефективного функціонування і прискореного розвитку банківської системи України [5, с. 177].

Перелік джерел інформації:

1. Банківська система України: сучасний стан та перспективи розвитку. URL: www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/25.

2. Коваленко В.В., Коренєва О.Г., Черкашина К.Ф., Крухмаль О.В. Банківська система України: монографія. Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. 187 с.

3. Рейтинг українських банків – 2020 URL: <https://mind.ua/publications/20207884-rejting-ukrayinskih-bankiv-2020>.

4. Рейтинг надійності банків за підсумками першої половини 2020 року URL: <https://mind.ua/publications/20214379-rejting-nadijnosti-bankiv-za-pidsumkami-pershoyi-polovini-2020-roku>.

5. Оганесян В.С. Сучасна фінансова політика України: проблеми та перспективи. *Матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції*, 2 грудня 2020 р. Київський університет імені Бориса Грінченка. Київ, 2020. 259 с.